

риотическия духъ на българина. Съ нѣкои съобщения пѣкъ отъ руския печатъ, предавани тенденциозно отъ гръцкиятъ „ефимериди“ въ столицата, критикуващи „панславизма“ на Русия, която подклаждала тѣзи чети и подстрекавала българитѣ къмъ възстания, за да се освободятъ, — съ тѣзи съобщения даваше се на читателя, да разбере, че пакъ надеждата е на „дѣда Ивана“, че пакъ отъ „Бѣлия Царь“ ще дойде спасението.

За четнишкитѣ по дъизи, за рускитѣ подклаждания, за бѣсилкитѣ, издигнати отъ Мидхада, за дневниците и речитѣ на бѣсенитѣ се заемаха нѣкои подробности изъ чуждия печатъ и даже отъ органа на дунавския вилаетъ в. „Дунавъ“ и се достигаше сжщата цель.

Когато настана онова време, предшествуваще „черната 1876 год.“ когато въ България на дължъ и на ширъ се носѣше въ въздуха „утрешната революция“, а въ действителность „утрешната катастрофа“, страшното клане, — печатътъ въ Цариградъ се организира и мобилизира за енергическа работа. Азъ не знамъ, дали нѣкога вестникъ е изпълнялъ по-безстрашно, по-доблестно и до край своята задача. И „Напредъкъ“, и „Вѣкъ“, станалъ „XIX вѣкъ“ — защото първиятъ бѣше спрѣнъ, — заговориha високо за зулумитѣ (притѣсненията) на турскитѣ властици, изтъкваха онеправданията, насилията, звѣрствата и пакоститѣ надъ „българската рая“ и искаха коренни „преобразования“! Думитѣ преобразования“ и „реформи“ се носѣха на всички уста и езици; безъ такива не можеше да се иде по-нататъкъ, не можеше да се живѣе. А въ тѣзи „преобразования“ се включваше и една „широка автономия“, въ границитѣ на българската екзархия.

Презъ 1875 г. и началото на 1876 г. цари градскиятъ печатъ надава по-силно викъ противъ злоупотрѣбленията на заптиета, мюдюри, черкези и др. злосторници. Цариградскиятъ вестникаръ издигна смѣлъ гласъ: „да се не мамимъ само съ голи обѣщания; стига думи; искаме коренни преобразования и равноправность между българи и турци“. В. „Напредъкъ“ (X год. бр. 68) писа статия „И ние за реформитѣ“, въ която безъ забикалки казваше: „Ако народътъ негодува и търси криви пжтища да заяви своето негодуване, и ако за това не сж виновати само притѣснителитѣ и злоупотребителитѣ, виновни сж не малко и тѣзи отъ пашитѣ, които държатъ за него затворени вратата на законитѣ срѣдства, въ оправданието му, съ отворена врата на беззаконията и преследванията“.

Априлското възстание, величаво по своята смѣлость и по самопожертвователността на неговитѣ апостоли, докара до страш-